

The Ukrainian Association of Psychosomatic Medicine: from the history of creation to the present through the pandemic and war

Iryna Leshchuk

Department of Medical Psychology, Psychosomatic Medicine and Psychotherapy, Bogomolets National Medical University

Oleg Chaban

Bogomolets National Medical University

Olena Khaustova

Bogomolets National Medical University

Iryna Frankova

Bogomolets National Medical University

The Ukrainian Association of Psychosomatic Medicine (UPMA) is a professional scientific organization in the field of health care that unites specialists with different profiles who work in the field of psychosomatic medicine throughout Ukraine. UPMA was created in 2016 and currently has more than 120 members.

The goal of VAPSM is to implement a multidisciplinary approach in medicine, to carry out educational work for the population and educational work for medical professionals.

This article provides information on the activities of UPMA from the moment of its creation to the present, as well as the impact of the pandemic and the war in Ukraine on the activity and mission of the association.

Поточна діяльність

Щорічні науково-практичні конференції

Починаючи з 2017 року ВАПСМ двічі на рік проводить науково-практичні конференції з міжнародною участю “Психосоматична медицина: наука та практика” або конгреси “Психосоматична медицина XXI століття: реалії та перспективи”, присвячені актуальним питанням та викликам, які сьогодні ставить перед українською системою охорони здоров’я. Щорічно у конференції беруть участь фахівці різних медичних спеціальностей.

З 2020 року трансляція конференції відбувається у режимі реального часу онлайн. У листопаді 2020 року до трансляції II Наукового конгресу з міжнародною участю «Психосоматична медицина XXI століття: реалії та перспективи» приєдналося понад 2800 спеціалістів, а на YouTube каналі було набрано понад 20 500 переглядів (Таблиця 1). До конференції долучилися представники 75 медичних спеціальностей з понад 500 населених пунктів. Було зачитано понад 60 доповідей та проведено 4 майстер-класи. Тематика конференцій охоплювала наступні питання:

- Досягнення й перспективи психосоматичної медицини XXI століття;
- Впровадження та реалізація психосоматичного підходу в клінічну практику;
- Психонейроімуноендокринологія в сучасній медицині;
- Обговорення бачення фахівцями та пацієнтами шляхів збереження здоров’я в сучасному світі.

Таблиця 1. Розподіл учасників, які зареєструвалися на конференцію чи конгрес, за фаховою приналежністю.

Спеціалісти	Листопад 2020	Листопад 2021	Травень2022	Листопад2022	Квітень 2023	Листопад 2023
Психіатри	922	1289	1120	988	1501	1123
Неврологи	450	768	646	692	705	551
Психологи	102	347	402	288	409	461
Медичні психологи	101	188	155	168	209	175
Психотерапевти	99	165	125	120	142	144
Терапевти	136	157	230	220	242	157
Наркологи	48	155	100	96	89	88
Педіатри	181	140	155	83	124	57
Фахівці спеціальності "Загальна практика, сімейна медицина"	175	133	430	386	379	241
Дитячі психіатри	39		84	92	97	83
Інші спеціальності	586	1024	840	189	889	276
Загальна кількість учасників, які приєдналися до трансляції	2800	4366	4287	3322	4486	3656
Кількість переглядів на YouTube каналі	20500	21200	17500	18300	18900	17800

Конференція у квітні 2021 року налічувала найбільшу кількість учасників (5300), серед яких переважали психіатри, неврологи, психологи. На YouTube каналі було набрано понад 28 500 переглядів (Мал. 1).

Мал. 1. Статистика переглядів виступів спікерів конгресів та конференції ВАПСМ наживо та у записі.

Питання конференції, що була проведена в листопаді 2021 року, стосувалися взаємозв'язку психосоматики з іншими галузями медицини, а також наданню допомоги в контексті триваючої пандемії та карантинних заходів, які докорінно змінили життя українців.

На конференції обговорювались наступні питання:

- Психосоматичні аспекти пандемії COVID-19 у різних клінічних галузях медицини: діагностика, терапія, реабілітація;
- Розбудова засад психосоматичної медицини у світі;
- Напрямки сучасних досліджень в галузі психосоматичної медицини;
- Досягнення, перспективи та спектр наукових досліджень з психосоматичної медицини в Україні;
- Сучасні тенденції у навчанні студентів, інтернів та лікарів основам психосоматичної медицини.

У 2022 року, незважаючи на повномасштабне вторгнення, до весняної конференції (25-26 травня 2022) долучилися майже п'ять тисяч фахівців, переважно психіатри, неврологи, лікарі загальної практики сімейної медицини, психологи, а також фахівці інших медичних спеціальностей (Табл 1). Питання, розглянуті на конференції, відповідали поточним запитам: обговорювались питання надання кризової допомоги в умовах війни, піднімалися теми превенції та лікування стрес-асоційованих розладів, обговорювались підходи до масштабування надання допомоги.

У листопаді 2022 року, не дивлячись на блек-ауті того періоду, до роботи III Конгресу з міжнародною участю «Психосоматична медицина XXI століття: реалії та перспективи» крім звичної аудиторії доєдналися також представники спеціальностей “медицина невідкладних станів”, “ортопедія і травматологія”, “нейрохірургія”, “анестезіологія”, а також хірурги, кардіологи, дерматовенерологи, ендокринологи, гастроентерологи, епідеміологи тощо.

У ході секцій заходу були розглянуті наступні теми:

- Виклики та перспективи психосоматичної медицини в сучасному стресогенному світі;
- Медико-психологічна реабілітація постраждалого від дистресу війни населення України;
- Дистресові наслідки війни та пандемії COVID-19 для населення України;
- Проактивна та трансдіагностична медична та медико-психологічна допомога;
- Впровадження Міжнародної класифікації хвороб 11го перегляду (МКХ-11): проблеми та перспективи.

У квітневій конференції 2023 року взяли участь майже 4,5 тис. учасників, а на каналі YouTube зафіксовано понад 18,9 тис. переглядів. Теми, що висвітлювались на конференції:

- Актуальні питання психосоматичної медицини за умов життя в ситуації тривалого підвищеного рівня стресу;
- Обличчя травматичного стресу в умовах війни, що триває;
- Особливості надання психологічної та психіатричної допомоги в умовах військового стану;
- Психічне здоров'я українців та способи його підтримки у різних країнах світу, надання психологічної та психіатричної допомоги внутрішньо переміщеним особам;
- Втрата та горе, питання діагностики, перебіг та стратегії допомоги;
- Пандемія, що продовжується: вплив COVID-19 на психічне здоров'я;
- Стійкість в умовах війни: концепція та прояви, стратегії розвитку та посилення;
- Мультидисциплінарний підхід до надання медичної допомоги: психіатрична допомога та психологічний супровід пацієнтів з соматичними захворюваннями.

VI Науково-практична конференція з міжнародною участю “Практична психосоматика: наука та практика” відбулася 02-03 листопада 2023 року. Основною темою для обговорення стали психічні розлади, які так чи інакше пов'язані з триваючою війною. Окремо була виділена секція, присвячена різним типам втрати та горюванню, що підкреслює важливість цієї теми для сьогодення українців. До конференції долучилися знані у своїх темах експерти з різних країн світу: Майкл Шарп (Велика Британія) – діючий президент Європейської Асоціації Психосоматичної Медицини, Калоян С. Танев (США), Софія Матта (США) та інші фахівці.

Освітня активність під час війни

Реакцією на військове сьогодення України стали початок та продовження освітнього проекту ["Ментальні розлади та робота з психотравмою під час війни"](#), у якому провідні українські та закордонні експерти з травматичного стресу діляться своїм досвідом та найкращими практиками. Мета - допомогти спеціалістам сфери охорони психічного здоров'я в Україні давати раду щоденними викликами надання допомоги особам, що постраждали від війни. Протягом кількох місяців проекту до участі долучилися такі провідні в питанні дослідження психотравми науковці, як Арі Шалев, Джозеф Зохар, Ерік Верметтен, Олег Чабан, Наталія Марута, Олена Хауства та інші. Обговорення стосувалися надання допомоги на різних етапах переживання психотравмуючої події.

ВАПСМ проводить активну освітню та просвітницьку роботу. 4-6 разів на рік реалізується

освітній проект “Психосоматична школа”, присвячений актуальним питанням психосоматичної медицини та орієнтованому на практику обговоренню тем, відповідно запитам учасників, наприклад питання впровадження МКХ-11 в Україні. ВАПСМ активно співпрацює з фахівцями різних медичних спеціальностей, що знаходить відображення у спільних проектах, таких як, наприклад, майсер-клас “Психосоматична практика: гастроентерологія”.

Наукова діяльність

Члени ВАПСМ активно займаються науковою діяльністю - в фокусі відповідь на актуальні питання та запити. У співпраці з кафедрою клінічної психології Утрехтського університету (Нідерланди) реалізується проект дослідження горя “Фенікс”. Проект має дослідницьку частину, мета якої - вивчення факторів ризику та протективних факторів щодо розвитку розладу тривалого горя в українців та жителів України, які втратили близьку людину, починаючи з 24.02.22. Просвітницька частина проекту спрямована на поширення актуальної інформації про процес горювання для нормалізації стану людей у горі, підвищення власної обізнаності у їх стані та обізнаності у стані горюючих тих людей, які прагнуть їх підтримати у переживанні втрати. Проект “Фенікс” має на меті об’єднати в мережу установи, що надають допомогу людям у горі. Освітня частина проекту спрямована на інформаційну та супервізійну підтримку українських фахівців, які працюють з темою горя. Вона реалізується шляхом розповсюдження інформації про можливості навчання, організації зустрічей із зарубіжними та вітчизняними колегами для обміну досвідом. Ще одним перспективним напрямом дослідницької діяльності є проект з адаптації шкал авторства закордонних науковців українською мовою.

Науковий журнал та видавництво

У співпраці з ВАПСМ та кафедрою медичної психології, психосоматичної медицини та психотерапії Національний медичний університет імені О.О. Богомольця публікує електронний рецензований науковий журнал “[Психосоматична медицина та загальна практика](#)”, випуски якого виходять до друку щоквартально. У журналі публікуються оригінальні дослідження, огляди та клінічні випадки, які стосуються всіх аспектів діагностики та лікування як соматичних (фізичних) захворювань, так і психічних розладів.

За сприяння ВАПСМ видаються посібники, які можуть бути використані у роботі усіх представників медичних професій: “Практична психосоматика: діагностичні шкали”, “Комунікативні навички лікаря”, “Практична психосоматика: тривога”, “Практична психосоматика: депресія”.

Міжнародна діяльність

ВАПСМ була включена в якості національного члена від України до Європейської Асоціації Психосоматичної Медицини (European Association of Psychosomatic Medicine, EAPM) у 2021 році. На кінець 2023 року EAPM налічує 16 асоціації-членів з різних країн, серед яких, окрім України, Швейцарія, Німеччина, Польща, Австрія, Бельгія, Італія, Іспанія, Чеська Республіка, Нідерланди, Швеція, Канада, Данія [1]. Починаючи із 2013 проводиться щорічна наукова конференція EAPM. Усе почалося в 2013 році у Кембріджі (Велика Британія), а у 2023 році конференція пройшла у Вроцлаві (Польща). До роботи конференції у Вроцлаві долучилися представники і ВАПСМ.

Висновки

Підсумовуючи, за 6 років діяльності ВАПСМ багато цілей було досягнуто. Початкова мета заснування ВАПСМ, яка полягала у запровадженні мультидисциплінарного підходу в

медицині, проведенні просвітницької роботи для населення та освітньої роботи для медичних працівників, була в основному досягнута разом із посиленням впливу ВАПСМ на наукові дослідження, освіту та медичну допомогу на національному рівні. ВАПСМ розвиває діяльність в освітній та науковій сферах, відкрита до співпраці та партнерства та стоїть на засадах надання актуальної та якісної інформації для професійного впровадження в практичну діяльність медичних працівників. Місія ВАПСМ з початку війни в Україні полягала в донесенні актуальної інформації про сучасні уявлення про походження, тенденції та механізми розвитку, особливості діагностики стрес-асоційованих розладів та особливості переживання потенційно травматичних подій. Іншою метою було поширення інформації про способи запобігання негативним наслідкам впливу дистресу на психічне благополуччя та соматичне здоров'я та методи підтримки та спрямування людей. Подальші кроки на шляху до досягнення полягатимуть у обміні отриманим досвідом з міжнародним співтовариством.

Більш детально з інформацією про роботу ВАПСМ Ви можете ознайомитися на сайті Асоціації.

Контакти:

Сайт ВАПСМ <https://www.upma.online/>

ВАПСМ у Facebook <https://www.facebook.com/UPMA.online>

ВАСПМ у Instagram <https://www.instagram.com/upma.online/?hl=en>

Логотип

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
АСОЦІАЦІЯ
ПСИХОСОМАТИЧНОЇ
МЕДИЦИНИ**

Правління:

Президент

Чабан Олег Созонтович — доктор медичних наук, професор, академік Академії Наук Вищої Освіти України.

Віце-президент

Хаустова Олена Олександрівна - доктор медичних наук, професор, завідувачка кафедри медичної психології, психосоматичної медицини та психотерапії Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Віце-президент

Сапон Дарія Миколаївна – кандидат медичних наук, асистент кафедри медичної психології, психосоматичної медицини та психотерапії НМУ імені О.О. Богомольця

Виконавчий директор

Франкова Ірина Олександрівна – кандидат медичних наук, асистент кафедри медичної психології, психосоматичної медицини та психотерапії.

References

1. Wolfgang Söllner, & Sharpe, M. (2023). The European Association of Psychosomatic Medicine (EAPM): Its foundation, first 10 years and future. *Journal of Psychosomatic Research*, 166, 111157-111157. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2023.111157>